

UCHWAŁA NR X/43/11

RADY GMINY WIZNA

z dnia 23 września 2011 r.

**w sprawie przyjęcia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Wizna
na lata 2011-2020**

Na podstawie art. 17 ust. 1 pkt. 1 ustawy z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej
(Dz. U z 2009r. Nr 175, poz. 1362 z późn. zm.) **uchwała się , co następuje:**

§ 1.

Przyjmuje się Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Wizna na lata 2011-2020 w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2.

Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Wizna.

§ 3

Traci moc uchwała Nr IX\43\07 Rady Gminy Wizna z dnia 26-07-2007r. w sprawie przyjęcia Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Wizna na lata 2007-2017

§ 4

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia

Przewodniczący

Rady Gminy

Danuta Trepanowska

**GMINNA STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA
PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
GMINY WIZNA
na lata 2011-2020r.**

Wstęp

Konieczność opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych wynika wprost z art. 17 ust. 1 ustawy z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej. W ramach polityki społecznej państwo prowadzi działania kształtujące warunki życia ludności oraz stosunki międzyludzkie. Znajdujące się w trudnej sytuacji materialnej i społecznej osoby i rodziny mają prawo do szczególnej pomocy w zakresie zaspokojenia niezbędnych potrzeb oraz umożliwienia im życia w warunkach odpowiadających godności człowieka. Dotychczasowe doświadczenia oraz wyzwania przyszłości wskazują, iż polityka społeczna musi być realizowana długofalowo w oparciu o podstawy naukowe i porozumienie społeczne. Tworzeniu rzeczywistości nadają sens przede wszystkim jego uczestnicy. Impulsem skłaniającym do opracowania niniejszej strategii były wymogi formalne, a także konieczność opracowania spójnego systemu rozwiązywania problemów występujących w szeroko rozumianej sferze życia społecznego.

Realizacja strategii przewidziana jest na lata 2011-2020. Jest to czas niezbędny do pełnej realizacji zaplanowanych celów. Strategia jest instrumentem umożliwiającym podejmowanie decyzji zarówno w najbliższym okresie, jak i w odległej perspektywie.

Dział I Procedura tworzenia Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych

1. Podstawa opracowania

Diagnoza problemów społecznych występujących na terenie gminy Wizna została sporządzona w oparciu o dane będące w dyspozycji Ośrodka Pomocy Społecznej, uzyskane w toku bieżącej działalności, z Powiatowego Urzędu Pracy, komendy Policji w Jedwabnym, oraz z instytucji i organizacji współpracujących z Ośrodkiem Pomocy Społeczną w Wiźnie.

Zgromadzone materiały źródłowe niezbędne do diagnozy sytuacji społecznej w gminie Wizna, pozwoliły na wypracowanie kierunków strategicznych działań odniesionych do rzeczywistych problemów społeczności lokalnej i wskazanie skutecznych kierunków działań dla ich rozwiązania, a także ustalenie układu współpracy instytucjonalnej dla poszczególnych problemów społecznych. W oparciu o diagnozę sytuacji społecznej, została opracowana strategia rozwiązywania problemów pomocy społecznej na najbliższe lata, która jest rozwinięciem działań oraz założeń programowych w sferze pomocy społecznej w gminie Wizna. Sukcesywnie w toku prac strategicznych następowało przeformułowanie roli i zadań w zakresie polityki społecznej w gminie. Dokonano przejścia w ramach prac nad strategią od typu pomocy, którego zasadniczą funkcją było udzielanie wsparcia materialnego, do modelu nastawionego na wzmocnienie postaw aktywnych oraz wspieranie osób i rodzin zgłaszających się z prośbą o pomoc w rozwiązywaniu problemów. Było to możliwe dzięki rozwojowi różnego rodzaju usług w gminie Wizna w tym między innymi poradnictwa prawnego, psychologicznego, terapii i wszechstronnej pracy socjalnej świadczonych dla różnych grup osób i rodzin objętych pomocą społeczną.

Strategia jest dokumentem stanowiącym podstawę do podejmowania długofalowych zintegrowanych działań rozwojowych w sferze społecznej oraz wdrażania rozwiązań w postaci programów lokalnych.

Cele i kierunki działań są zgodne ze wskazaniem innych dokumentów o charakterze programowym z obszaru polityki społecznej.

Powołano zespół do spraw opracowania strategii. Zespół składa się z pięciu osób.

2. Podstawy prawne

Ustawa o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004r. (Dz. U. Nr 175 poz. 1362 z późn. zm.) w art. 17 ust. 1 pkt. 1 wskazuje, że do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązania problemów alkoholowych oraz innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka. Strategia winna być ponadto osadzona w pozostałych aktach prawnych regulujących i odnoszących się do systemu pomocy społecznej w Polsce , a także w Unii Europejskiej. Do nich to można zaliczyć:

- ustawę o świadczeniach rodzinnych z dnia (Dz. U. 228 poz. 2 z 2003r. z późn. zm.)
- ustawę z dnia 25 lutego 1964r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. Nr. 9, poz. 59, z późn. zm.)
- ustawę o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. z 1994r. Nr 111, poz. 535, z późn. zm.)
- ustawę z dnia 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2002r. Nr 147, poz. 1231, Nr 167, poz. 1372 oraz z 2003r. , Nr 80 poz. 719, Nr 122, poz. 1143)
- ustawę z dnia 24 kwietnia 2003r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie (Dz. U. z 2003r.,Nr 96, poz. 874 z późn. zm)
- ustawa z dnia 13 czerwca 2003r. o zatrudnieniu socjalnym (Dz. U z 2003r. Nr 122, poz. 1143)
- ustawę z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2005r. Nr 180, poz. 1493)
- ustawę z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2005r. Nr 179 poz. 1485)

Dział II. Diagnoza środowiska społecznego

1. Położenie

Gmina Wizna zajmuje powierzchnię 133 km. Położona jest w środkowej części województwa podlaskiego, w powiecie ziemskim łomżyńskim. Sąsiaduje z następującymi gminami: od północy – Jedwabne, od zachodu- Piątnica, od południa – Łomża, od południowego wschodu i wschodu – Rutki, Zawady, Trzcianne, przy drodze krajowej Nr 64 Łomża – Wizna- Jeżewo.

Część obszaru gminy w dolinie Narwi i Biebrzy objęta jest ochroną prawną i wchodzi w skład ekologicznego systemu obszarów chronionych w kraju. Obszar ten to fragment Biebrzańskiego Parku Narodowego i jego otuliny oraz Łomżyńskiego Parku Krajobrazowego, Doliny Narwi i jego otuliny.

W Wiźnie działa Biebrzańsko-Narwiańskie Towarzystwo Agroturystyczne "Łoś" skupiające gospodarstwa agroturystyczne, które oferują gościom całodzienne wyżywienie, miejsca noclegowe i atrakcyjne formy wypoczynku. Wizna ma wyjątkowo bogatą historię: już w XI wieku była grodem strzegącym wschodniej granicy Mazowsza i ważnej przeprawy przez Narew. Od połowy XII wieku była siedzibą kasztelanii, a od 1379 roku stolicą ziemi wiskiej graniczącej z Prusami i Litwą. Parafia w Wiźnie erygowana była w 1390 roku.

2. Ludność

Liczba ludności gminy wynosi 4350 mieszkańców(stan na koniec 2010r.) i zmniejsza się systematycznie. W roku 1990 gmina liczyła 5035 mieszkańców.

Obecnie głównym źródłem utrzymania mieszkańców gminy jest rolnictwo. Produkcja towarowa indywidualnych gospodarstw rolnych tworzy sprzyjające warunki dla rozwoju przetwórstwa rolno-spożywczego na terenie gminy.

W gminie Wizna znajduje się 24 jednostki osadnicze. Największymi pod względem ilości mieszkańców wsiami są:

Wizna, Bronowo, Kramkowo, Janczewo, Srebrowo, Zanklewo, Stare Bożejewo, Nowe Bożejewo , Niwkowo, Małachowo, Boguszki, Jarnuty, Ruś, Sulin, Włochówka, Kokoszki, Mrówki, Nielawice, Wierciszewo, Sambory, Sieburczyn, Męczki, Rutki.

3. Sytuacja gospodarcza

Gmina Wizna jest gminą rolniczą z 52, 3 % gruntów ornych z przewagą ziemi IV klasy i częściowo III. Użytki rolne stanowią 79,5 % powierzchni gminy.

Podstawową formą własności są gospodarstwa rolne, wśród których najwięcej, jest gospodarstw o powierzchni pomiędzy 10 a 15 ha.

Gmina stawia na rozwój turystyki. Szansą dla mniejszych gospodarstw rolnych, które nie zdołały przystosować się do nowej sytuacji gospodarczej jest rozwój agroturystyki. Rozwija się ona powoli, władze lokalne inwestują w rozwój infrastruktury, aby zachęcić turystów do odwiedzania gminy oraz przyciągnąć jednocześnie inwestorów zewnętrznych.

- działalność usługowa i gospodarcza

Siedzibą gminy jest miejscowość Wizna. Pełni ona funkcję ośrodka obsługi lokalnej w zakresie: ochrony zdrowia, kultury oraz obsługi administracyjnej. Na jej terenie funkcjonują podstawowe obiekty usługowe takie jak: biblioteka, agencja pocztowa, bank spółdzielczy, ośrodek zdrowia, apteka, szkoła .

Działalność upowszechniającą czytelnictwo prowadzi Gminna Biblioteka Publiczna w Wiźnie i biblioteka prowadzona przez szkołę w Wiźnie. Obie jednostki organizują wiele

impres: wystawy, przeglądy kolędnicze, spotkania z pisarzami, konkursy i projekty . Obecnie głównym źródłem utrzymania mieszkańców gminy jest rolnictwo.

Rozwinięte rolnictwo szczególnie w sektorze mlecznym. Gospodarstw, które mają ponad 50 krów jest już pewnie ponad 20. Jest to wynikiem bardzo dobrego wykorzystania okresu likwidacji państwowych gospodarstw rolnych. Po upadku tych gospodarstw niestety pojawiła się nisza na rynku na produkty mleczne i tą właśnie niszę zagospodarowała mleczarnia z terenu byłego województwa łomżyńskiego.

Rolniczy charakter gminy powoduje, że na jej obszarze funkcjonuje niewiele podmiotów prowadzących działalność pozarolniczą. Formą prowadzonej działalności są najczęściej małe rodzinne lub jednoosobowe firmy zajmujące się działalnością handlową, usługową, produkcyjną. Według stanu na dzień 31 grudnia 2010 roku w gminnej ewidencji działalności gospodarczej zarejestrowanych było 94 podmiotów gospodarczych. Są to drobne podmioty, działające na zasadzie samozatrudnienia lub zatrudniające tylko kilku pracowników. Podmioty te prowadziły działalność w następujących branżach:

4. ZDROWIE I OPIEKA ZDROWOTNA

W Gminie Wizna funkcjonuje Ośrodek Zdrowia który ze środków otrzymanych z Narodowego Funduszu Zdrowia w ramach umowy na świadczenia zdrowotne zapewnia świadczenia podstawowej opieki zdrowotnej mieszkańcom gminy. Samorząd wspiera te działania w zakresie profilaktyki i promocji zdrowia.

Od kilku lat w Polsce obserwuje się wzrost zachorowań na wiele chorób tzw. cywilizacyjnych. Podobną tendencję obserwuje się na terenie Gminy Wizna. Choroby te są najczęstszą przyczyną niepełnosprawności, niezdolności do pracy, zgonów.

Infrastruktura i zasoby systemu ochrony zdrowia

1. Podstawowa Opieka Zdrowotna- Ośrodek Zdrowia w Wiźnie

2. Stomatologia – 1 gabinet stomatologiczny

3. Apteka

4. Gabinet Lekarza rodzinnego w miejscowości Bronowo

Liczba porad udzielanych przez lekarzy wzrasta w poszczególnych latach. Dotyczy to wszystkich grup wiekowych. Liczba wizyt domowych ma tendencję spadkowo-wzrostową.

Opieka specjalistyczna i lecznictwo zamknięte prowadzone jest dla mieszkańców gminy przez placówki w Łomży

5. EDUKACJA I KULTURA

Placówki oświatowe w Gminie Wizna to:

Szkoły Podstawowe w

- Wiźnie
- Starym Bożejewie
- Rutkach,
- Gimnazjum w Wiźnie,

Biblioteka Publiczna w Wiźnie i jej filia w Bronowie oraz Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej.

6. Bezpieczeństwo publiczne

Na terenie Gminy Wizna funkcjonuje punkt policji w Wiźnie

Nad bezpieczeństwem czuwają również Ochotnicze Straże Pożarnie Wiźnie, Starym Bożejewie i Bronowie. Straże dysponują sprzętem takim jak: samochody gaśnicze, lekkie samochody, pompy.

Ze statystyk policyjnych oraz uwag i sugestii mieszkańców gminy wynika, że najczęściej występujące zagrożenia to:

- brawurowa jazda młodych użytkowników dróg wszelkiego rodzaju pojazdami mechanicznymi,
- niewielka liczba kradzieży,

Wśród problemów, które wiążą się z bezpieczeństwem, najczęściej zgłaszane to:

- brak monitoringu miejsc zagrożonych,
- brak miejsc, w których młodzież i dzieci mogłaby spędzać czas wolny, szczególnie podczas ferii zimowych i letnich

Komisariat Policji utrzymuje stały kontakt z pracownikami Urzędu Gminy, Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej, szkołami Gminy Wizna. Współpraca ta ma na celu poprawę ogólnego stanu bezpieczeństwa, pomoc rodzinom dotkniętym patologiami, przemocą, alkoholizmem. W związku z tym Policja realizuje programy prewencyjne

Przestępczość kryminalna jako przejaw patologii społecznej definiuje art. 207§1 K. K., „, przemoc w rodzinie to zamierzone wykorzystujące przewagę sił działanie przeciwko członkowi rodziny, naruszające prawa i dobra osobiste, powodujące cierpienie i szkody,,. Przemoc w rodzinie jest przestępstwem.

Wszystkich zainteresowanych ideą pomagania ofiarom przemocy domowej oraz przeciwdziałaniu temu zjawisku skupia ogólnopolskie porozumienie osób, organizacji i instytucji pomagającym ofiarom przemocy w rodzinie „, NIEBIESKA LINIA,, powołane do życia w grudniu 1996r. podczas Ogólnopolskiej Konferencji „, Przeciw przemocy,,.

Istnieje ogólnopolska procedura interwencji wobec przemocy domowej program,, Bezpieczeństwo w rodzinie NIEBIESKA KARTA. Pracownicy socjalni współdziałając z policją i kuratorami odbywają wspólną wizytę w domu pokrzywdzonych, opracowują plan pomocy i uruchamiają lokalny system wsparcia.

Bardzo trudno jest określić zakres występowania skali zjawiska przemocy gdyż jest ono powiązane z innymi patologiami (alkoholizmem, bezrobociem, ubóstwem i bezradnością).Barierą do postawienia pełnej diagnozy sytuacji jest niska świadomość

społeczna przejawów przemocy oraz niechęć środowiska do ingerowania w sprawy rodzinne innych.

Dział III. Instytucje i organizacje zajmujące się pomocą społeczną działające na terenach gminy

1. Ośrodek Pomocy Społecznej w Wiźnie

Ośrodek Pomocy Społecznej w Wiźnie realizuje zadania w zakresie pomocy osobom i rodzinom w celu przezwyciężenia trudnych sytuacji życiowych, których nie są w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Ośrodek wypełnia zadania pomocy społecznej określone w ustawie z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej, ustawie z dnia 28 listopada 2003r. o świadczeniach rodzinnych ustawie o postępowaniu wobec dłużników alimentacyjnych, w ustawie z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy, a także ustawie z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu narkomanii. W szczególności zadania realizowane są poprzez tworzenie warunków organizacyjnych funkcjonowania pomocy społecznej, w tym po przez rozbudowę niezbędnej infrastruktury socjalnej, diagnozę, analizę i ocenę zjawisk rodzących zapotrzebowanie na świadczenia pomocy społecznej, przyznawanie i wypłacanie przewidzianych ustawą świadczeń, pobudzanie społecznej aktywności w zaspokojeniu niezbędnych potrzeb życiowych osób i rodzin, pracę socjalną rozumianą jako działalność zawodową mającą na celu pomoc osobom i rodzinom we wzmacnianiu lub odzyskaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie poprzez pełnienie odpowiednich ról społecznych oraz tworzenie warunków sprzyjających temu celowi. Ośrodek Pomocy Społecznej wspiera i współdziała w organizowaniu i tworzeniu lokalnego programu dla osób chorych w tym osób chorych i zaburzonych psychicznie, niepełnosprawnych i w podeszłym wieku, realizuje programy z zakresu przeciwdziałania przemocy i narkomanii, podejmując współpracę z organizacjami pożytku publicznego i stowarzyszeniami. Kościołem katolickim innymi i związkami wyznaniowymi, a także z osobami fizycznymi i prawnymi.

Ponadto pracownicy OPS zajmują się tworzeniem i wdrażaniem projektów socjalnych i programów dotyczących wsparcia i pomocy na rzecz rodzin niewydolnych wychowawczo, ubogich oraz zagrożonych patologiami społecznymi i marginalizacją. Realizowane są działania profilaktyczne wspólnie z GKRPA oraz z policją na rzecz dzieci i młodzieży ze środowisk szczególnie narażonych na uzależnienia.

W strukturach OPS jest:

- Kierownik Ośrodka Pomocy Społecznej
- Starszy pracownik socjalny
- Aspirant pracy socjalnej
- Główna księgowa

2. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych powołana została na podstawie art. 41 ust. 3 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi. Do głównych zadań realizowanych przez komisję należy prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych, przemocy domowej oraz narkomanii, a w szczególności:

- zwiększenie dostępności do pomocy terapeutycznej dla osób uzależnionych od alkoholu i narkotyków oraz członków ich rodzin (współuzależnienie)
- udzielanie rodzinom, w których występują problemy z uzależnieniami ze szczególnym naciskiem na problemy alkoholowe, pomocy finansowej.

Proces rozwiązywania problemów społecznych nie może odbywać się bez udziału lokalnej społeczności. Oznacza to konieczność partnerstwa sektora publicznego ze społeczeństwem, a w ich ramach inicjowanie i podejmowanie procesu integracji społecznej, polegającej na identyfikacji grup społecznych wymagających wsparcia w ramach pomocy społecznej. W gminie Wizna są to:

- osoby długotrwale bezrobotne, zwłaszcza osoby z rodzin dotkniętych podwójnym bezrobociem, bez prawa do zasiłku; oraz kobiety w wieku po 49 roku życia, należy podjąć działania zmierzające do ponownego włączenia ich w życie gminy, a zwłaszcza przywrócenie na rynek pracy,
- osoby niepełnosprawne i chore psychicznie – na terenie gminy należy przeciwdziałać wykluczeniu i marginalizacji społecznej poprzez włączanie niepełnosprawnych w życie społeczno-gospodarcze gminy oraz poszerzenie różnych form wsparcia środowiskowego o ofert pomocy i konsultacji psychologicznych i psychiatrycznych
- osoby uzależnione oraz współuzależnione od alkoholu i środków psychoaktywnych – konieczne jest rozwijanie programów profilaktycznych oraz terapii dla osób i rodzin osób uzależnionych oraz podniesienie świadomości członków rodzin dot. Problemu współuzależnienia oraz jego negatywnych skutków
- dzieci i młodzież z rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz marginizacją ze szczególnym uwzględnieniem rodzin patologicznych- należy rozszerzyć ofert świetlic środowiskowych i socjoterapeutycznych oraz wdrażać nowe projekty i programy z zakresu terapii i psychoterapii oraz profilaktyki środowiskowej

3. Identyfikacja podstawowych problemów społecznych

W toku konsultacji społecznych i warsztatów strategicznych oraz ankietowania mieszkańców dokonano identyfikacji podstawowych problemów społecznych w Wiźnie, są to:

- dość wysoka stopa bezrobocia w tym długotrwałego bezrobocia
- brak odpowiednich kwalifikacji zawodowych ludności i ich niedostosowanie do zmieniających się wymogów rynku pracy,
- niskie dochody ludności i znaczny w nich udział pomocy społecznej, patologie społeczne,
- odpływ ludności do miast oraz za granicę, zwłaszcza w obrębie grup najlepiej wykształconych,

- niekorzystne zmiany struktury demograficznej (starzenie się ludności, nie wysoki przyrost naturalny),

Dział IV. Problemy społeczne w perspektywie Ośrodka Pomocy Społecznej w Wiźnie

1. Kwestia osób bezrobotnych ze szczególnym uwzględnieniem osób długotrwających poza rynkiem pracy

Dostępne dane statystyczne dotyczące bezrobocia w znacznym stopniu zniekształcają obraz tego zjawiska ze względu na duży stopień tzw. bezrobocia utajonego oraz powszechności „pracy na czarno„. Bezrobocie powoduje, iż standard życia wielu rodzin stale się obniża co z kolei powoduje poszerzenie się obszaru patologii społecznej.

Bezrobotnym zgodnie z definicją ustawową jest osoba pozostająca bez pracy, ale jednocześnie zdolna i gotowa do jej podjęcia w pełnym wymiarze czasu pracy. Bezrobocie, przyczyniając się do zubożenia materialnego, w bezpośredni sposób wpływa na „poziom życia rodzin, wywierając negatywne skutki zwłaszcza w postaci:

- dezintegracji rodziny,
- zmniejszenia siły wsparcia emocjonalnego i solidarności pomiędzy członkami
- zwiększenia ryzyka zaistnienia patologii życia społecznego.

Długookresowe bezrobocie ma wpływ na ekonomiczną i psychospołeczną sferę życia człowieka bezrobotnego oraz jego rodzinę. Jednym z pierwszych skutków utraty pracy jest obniżenie standardu życia rodziny, także wtedy, gdy otrzymywane są świadczenia kompensujące płacę. Sytuacja materialna osób dotkniętych bezrobociem zależy od ich standardu życia w czasie zatrudnienia, a zwłaszcza od posiadanych dóbr trwałego użytku, oszczędności i długów. Trudności finansowe w takich rodzinach prowadzą do drastycznych ograniczeń wydatków nawet na podstawowe potrzeby bytowe.

Problem bezrobocia dotyczy nie tylko osoby nim dotknięte, lecz także całej rodziny. Pogorszenie funkcjonowania rodziny jest proporcjonalne do okresu pozostawania bez pracy, i może przejawiać się problemem i kryzysem w rodzinie, a nawet doprowadzić do jej rozpadu. Pojawia się także groźba przyjmowania przez dzieci negatywnych wzorów osobowych, a w konsekwencji „dziedziczenia statusu osoby bezrobotnej„.

Duża liczba grupy osób bezrobotnych i długotrwale bezrobotnych świadczeniobiorców pomocy społecznej łączy się ze wzrostem zadań i wydatków oraz koniecznością dostosowania dotychczasowych form działania do nowych potrzeb. Podstawowe znaczenie w pomocy w wychodzeniu z bezrobocia ma praca socjalna oraz działania środowiskowe dotyczące aktywizacji osób bezrobotnych. Praca socjalna prowadzona przez pracowników socjalnych to między innymi pomoc w planowaniu nowych koncepcji życia zawodowego, rozbudzanie motywacji do działania ukierunkowanego na zatrudnienie, jak również technika kontaktu socjalnego, która pozwala na to, by pomoc uzależniona była stymulowała aktywność osoby bezrobotnej i jego rodziny.

Niepokojący jest wpływ bezrobocia na zachowania patologiczne. Szczególnie niebezpiecznym zjawiskiem staje się alkoholizm i przemoc w rodzinie. Długie pozostawanie bez pracy może powodować procesy dezintegracji życia rodzinnego. Przymusowa beczynność zawodowa i nieuregulowany tryb życia wywołują zachowania społecznie

nieakceptowane, skierowane na rodzinę i lokalne środowisko. Negatywne emocje związane sytuacją bezrobocia przenoszone są na najbliższych, na środowisko rodzinne. Długotrwałe bezrobocie, z jego negatywnymi konsekwencjami psychospołecznymi, wymaga odpowiednich form oddziaływań pomocy społecznej oraz instytucji bezrobotnych organizacji zajmujących się reintegracją zawodową.

Liczba bezrobotnych w Gminie, zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Łomży.

Tabela 1. Liczba osób zarejestrowanych w PUP w Łomży w latach 2008-2010

Stan na	ogółem bezrobotni	w tym		
		kobiety	mężczyźni	z prawem do zasiłku
31.12.2010 r.	153	79	74	22
31.12.2009 r.	176	89	87	28
31.12.2008 r.	150	78	72	31

Źródło: dane z Powiatowego Urzędu Pracy

Bezrobocie jest jednym z przesłanek do ubiegania się o przyznanie pomocy społecznej, wymienionej w art. 7 pkt. 4 ustawy o pomocy społecznej. W 2010 roku w Ośrodku Pomocy Społecznej w Wiźnie z powodu bezrobocia pomocą społeczną objętych było 31 rodzin w tym osób w rodzinach 116.

Tabela 2. Liczba rodzin i osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu bezrobocia w latach 2008-2010

Stan na dzień	31.12.2008 r.	31.12.2009 r.	31.12.2010 r.
Liczba rodzin	25	27	31
Liczba osób w rodzinach	89	84	116

Źródło: dane z Ośrodka Pomocy Społecznej w Wiźnie

2. Kwestia osób niepełnosprawnych oraz przewlekle chorych.

Problem niepełnosprawności istniał od zawsze. Kulturę i serce narodu, od niepamiętnych czasów, oceniano po stosunku danej społeczności do osób starych, chorych i niepełnosprawnych.

Za niepełnosprawne uznaje się, zgodnie z ustawą z dnia 27 sierpnia 1997r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych osoby, dotknięte trwałą lub okresową niezdolnością do pełnienia ról społecznych z powodu stałego

lub długotrwałego naruszenia sprawności organizmu, w szczególności powodującą niezdolność do pracy.

Osoby niepełnosprawne napotykają liczne przeszkody związane z samodzielnym funkcjonowaniem. Są to problemy spotykane w życiu codziennym, rodzinie, pracy, urzędach, na ulicy, przybierające postać barier: architektonicznych, psychicznych, materialnych, prawnych czy społecznych. Od stopnia niepełnosprawności zależy czy osoba niepełnosprawna osiągnie odpowiednie wykształcenie, uzyska zatrudnienie, zapewni sobie materialne warunki życia, dostęp do infrastruktury medycznej i rehabilitacyjnej, do systemu edukacji i kultury.

Obok tych utrudnień osoba niepełnosprawna musi pokonać funkcjonujące nadal w społeczeństwie bariery świadomościowe bierność, niezrozumienie, niechęć i niewiedzę.

Na podobne problemy napotykają osoby długotrwale chore, które w okresie choroby mają ograniczone możliwości wypełniania swych ról społecznych, a nawet rodzinnych.

Problem osób niepełnosprawnych w naszej gminie jest bliski zarówno pracownikom samorządowym jak i społeczności lokalnej. Ośrodek Pomocy Społecznej w Wiźnie pracuje z osobami niepełnosprawnymi.

Tabela 3. Liczba rodzin i osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu niepełnosprawności w latach 2008-2010r.

Stan na dzień	31.12.2008 r.	31.12.2009 r.	31.12.2010 r.
Liczba rodzin	16	21	20
Liczba osób w rodzinach	34	40	37

Źródło: dane z Ośrodka Pomocy Społecznej w Wiźnie

Tabela 4. Liczba rodzin i osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu długotrwałej choroby w latach 2008-2010

Stan na dzień	31.12.2008 r.	31.12.2009 r.	31.12.2010 r.
Liczba rodzin	4	6	6
Liczba osób w rodzinach	13	28	12

Źródło: dane z Ośrodka Pomocy Społecznej w Wiźnie

Szczególna forma pomocy finansowej dla osób niepełnosprawnych jest zasiłek stały przyznawany w oparciu o art. 37 ust. 1 i 2 cyt. ustawy, który przyznawany jest pełnoletniej osobie samotnej lub pełnoletniej osobie w rodzinie, całkowicie niezdolnej do pracy z powodu wieku lub niepełnosprawności, jeżeli jej dochód, jak również dochód na osobę w rodzinie jest niższy niż kryterium dochodowe osoby samotnej lub niższy niż kryterium dochodowe rodziny.

Tabela 5. Liczba zasiłkobiorców oraz liczba osób w rodzinach korzystających z zasiłku stałego w latach 2008 – 2010

Stan na dzień	31.12.2008 r.	31.12.2009 r.	31.12.2010 r.
Liczba rodzin	18	14	14
Liczba osób w rodzinach	31	21	20

Źródło: dane z Ośrodka Pomocy Społecznej w Wiźnie

3. Ubóstwo oraz marginalizacja i wykluczenie społeczne

Ubóstwo – to termin, który funkcjonuje w świadomości społecznej jako brak dostatecznych środków materialnych do życia, jako bieda, niedostatek. Idąc dalej ubóstwo można zdefiniować także jako „stan poniżej pewnego zmienionego w czasie progu dochodowego lub progu realizacji potrzeb w odniesieniu do jednostki, rodziny lub grupy społecznej. Pojęcie ubóstwa powstałego na drodze indywidualnych sytuacji życiowych obejmuje takie aspekty jak:

- bezrobocie
- niepełnosprawność wszelkiego rodzaju, fizyczna, psychiczna, umysłowa
- długotrwała, przewlekła choroba
- rodziny niepełne, samotnie wychowujące dzieci
- wielodzietność
- uzależnienia (zwłaszcza narkomania i alkoholizm)
- samotność

Wykluczenie społeczne to brak lub ograniczenie możliwości uczestniczenia, wpływania i korzystania z podstawowych instytucji publicznych i organizacji, które powinny być dostępne dla wszystkich, a w szczególności osób ubogich. Dotyczy osób i rodzin czy też grup ludności, które:

- żyją w niekorzystnych warunkach materialnych (ubóstwo)
- nie posiadają odpowiednich kwalifikacji umożliwiających im wejście na rynek pracy, założenie rodziny
- posiadają cechy utrudniające im korzystanie z powszechnych zasobów społecznych na skutek niepełnosprawności, uzależnienia, długotrwałej choroby, uzależnień, czy innych cech indywidualnych

Podstawowym czynnikiem ubóstwa, a zarazem wykluczenia społecznego jest bezrobocie- szczególnie długotrwałe tzw. długookresowe, poniżej 1 roku czasu, szczególnie narażone są tu tzw. grupy wrażliwe. Grupy wrażliwe to : młodzież, osoby niepełnosprawne, osoby o niskich kwalifikacjach, kobiety po 40 roku życia. Konsekwencją braku pracy jest ubożenie i nie uczestnictwo w życiu społecznym, ale również ograniczony dostęp do zabezpieczenia dochodowego w przyszłości. Praca jest, bowiem źródłem ubezpieczenia społecznego: na okres niezdolności do pracy oraz starość.

Z powodu ubóstwa w OPS Wizna w 2010 korzystało z pomocy społecznej 81 rodzin.

Tabela 6. Liczba zasiłkobiorców oraz liczba osób w rodzinach korzystających z pomocy z powodu ubóstwa w latach 2008-2010

Stan na dzień	31.12.2008 r.	31.12.2009 r.	31.12.2010 r.
Liczba rodzin	78	76	81
Liczba osób w rodzinach	202	193	265

Źródło: dane z Ośrodka Pomocy Społecznej w Wiźnie

4. Bezradność w prowadzeniu gospodarstwa domowego oraz problemy opiekuńczo – wychowawcze rodzin objętych pomocą społeczną

Bezradność wynikająca z zaburzenia równowagi systemu rodzinnego przejawiającego się trudnościami we własnym wypełnieniu ról społecznych przez poszczególnych członków rodziny często jest przyczyną złego jej funkcjonowania. Objawia się to problemami w pełnieniu ról rodzicielskich i problemami wychowawczymi związanymi z prezentowaniem przez dzieci agresywnych zachowań, łamaniem obyczajów i norm społecznych. Wszelka pomoc w takim przypadku powinna zmierzać do udzielania rodzinie wsparcia w odbudowie prawidłowych relacji i umacniania własnych postaw rodzicielskich.

Znaczną część klientów OPS stanowią rodziny z trudnościami opiekuńczo – wychowawczymi. Najczęściej niezaradność rodziny w opiece i wychowaniu własnych dzieci łączy się z innymi dysfunkcjami takimi jak: uzależnienie od środków psychoaktywnych, przemoc domowa, zaburzenia równowagi systemu rodzinnego w sytuacjach kryzysowych, problemy w pełnieniu ról rodzicielskich, małżeńskich, zawodowych wyrażających się m. in. w postaci niedojrzałości emocjonalnej, problemach we współżyciu z ludźmi, trudnościach adaptacyjnych, nie zaradności w prowadzeniu gospodarstwa domowego, problemy wychowawcze w środowisku rodzinnym.

5. Problem uzależnień: alkoholizm i narkomania

Alkoholizm jest zjawiskiem, które dotyka bardzo wielu mieszkańców naszej gminy w różnym wieku, niezależnie od miejsca zamieszkania, płci, wykształcenia. Alkoholicy to ludzie, którzy nie są w stanie konsekwentnie kontrolować swojego picia przez dłuższy czas i którzy nie mogą ręczyć za swe zachowanie po tym jak zaczną pić. Jest to choroba, którą można zatrzymać, ale nie wyleczyć. Leczenie jest długotrwałym procesem, tak jak długotrwałym procesem jest rozwój uzależnienia.

Alkoholizm jest szczególnie drastycznym problemem w naszym kraju. Każdy człowiek doświadczający picia ma prawo do pomocy prawnej, socjalnej, psychologicznej i medycznej, bez naruszania jego godności osobistej.

Nadużywanie alkoholu jest przyczyną powstawania innych problemów: zdrowotnych oraz problemów materialnych, zawodowych i wychowawczych. Powoduje zaburzenie relacji między członkami rodziny. Alkohol często bywa przyczyną agresji, stosowania przemocy wobec członków rodziny, stosowania niewłaściwych metod wychowawczych wobec dzieci, kryzysu a nawet rozpadu rodziny.

W rodzinach długotrwale nadużywających alkoholu wzorzec picia powielają dzieci. Niepokojącym zjawiskiem jest fakt wzrastania liczby osób uzależnionych i obniżania się wieku osób sięgających po alkohol.

Narkomania- potoczne określenie odnoszące się do uzależnienia od substancji chemicznych wpływających na czynność mózgu. Narkomania charakteryzuje się:

- tzw. głodem narkotycznym
- przymusem zażywania środków odurzających
- chęcią zdobycia narkotyku za wszelką cenę i wszystkimi sposobami.

Jednym z najczęściej stosowanych działań mających na celu przeciwdziałanie alkoholizmowi i narkomanii jest profilaktyka, która ma na celu m.in. informowanie o ich szkodliwych następstwach. Tymczasem w wielu przypadkach powoduje ona tylko rozbudzenie ciekawości młodzieży na skutek tendencyjnych informacji i ich nadawców. Tylko właściwie dobrane programy profilaktyczne mogą się przyczynić do odrzucenia niewłaściwych zachowań. Powinny one ukazywać postawy społecznie akceptowane, wzorce alternatywne wobec subkultury alkoholowej i narkomańskiej. Na terenie Gminy Wizna występuje problem alkoholowy. Częstym problemem jest nadużywanie alkoholu przez nieletnich i kobiety.

6. Bezdomność

Bezdomność, z uwagi na skalę zjawiska, jego złożone przyczyny oraz szczególnie dotkliwe społeczno-ekonomiczne skutki, jest kwestią społeczną o znaczeniu i zasięgu globalnym, mającym specyficzne, regionalne i lokalne uwarunkowania.

Bezdomność warunkują liczne przyczyny, do których należy zaliczyć przede wszystkim:

- rozpad rodziny – a więc zerwanie więzi formalnych, psychologicznych i społecznych oraz brak możliwości spełnienia przez rodzinę jej podstawowych funkcji
- pogłębiające się ubóstwo pewnych warstw społecznych
- eksmisje – prawny nakaz opuszczenia lokalu, spowodowany w większości przypadków zadłużeniem z tytułu opłat czynszowych
- opuszczanie zakładu karnego przy jednoczesnym braku możliwości powrotu do mieszkania
- brak stałych dochodów i stałego źródła utrzymania
- przemoc w rodzinie
- uzależnienia

Zapewnienie schronienia należy do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym i wynika z art. 17 ust. 1 pkt. 3 ustawy o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004r.

Tabela. 7 Liczba zasiłkobiorców korzystających z powodu bezdomności w latach 2008-2010

Stan na dzień	31.12.2008 r.	31.12.2009 r.	31.12.2010 r.
Liczba rodzin	0	1	1
Liczba osób w rodzinach	0	1	1

Źródło: dane z Ośrodka Pomocy Społecznej w Wiźnie

7. Osoby w wieku podeszłym i sędziwym

Jednym z celów polityki społecznej realizowanych przez Ośrodek Pomocy Społecznej jest ułatwienie funkcjonowania w środowisku lokalnym osób starszych. Z danych demograficznych wynika, że społeczeństwo naszej gminy starzeje się i proces ten będzie narastał.

W przyszłości szczególną uwagę będzie trzeba zwrócić na pomoc i aktywizację osób „złotego wieku”. Należy dołożyć wszelkich starań, aby ograniczyć marginalizację i wykluczenie tej kategorii mieszkańców z życia społecznego.

Działania w głównej mierze należy ukierunkować na wsparcie osób starszych w środowisku zamieszkania, oferując wachlarz usług socjalnych, gdyż zmiany związane z wiekiem prowadzą do ograniczenia samodzielności, utraty poczucia bezpieczeństwa i wynikającej z niej niemożności podejmowania samodzielnych decyzji. Zawęża się własny horyzont patrzenia na świat, zmniejsza się sprawność intelektualna, stary człowiek czuje się zagubiony. Bardzo często poczucie zagubienia wynika po prostu z lęku, trosk i osamotnienia.

Ośrodek Pomocy Społecznej zapewnia osobom starszym, przewlekle chorym, które nie są w stanie samodzielnie funkcjonować usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania. Usługi opiekuńcze są finansowane ze środków własnych gminy zgodnie z art. 17 ust. 1 pkt 11 ustawy o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004r. gdyż są zadaniem własnym gminy o charakterze obowiązkowym.

Dział V. Formy świadczonej pomocy przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Wiźnie.

1. Informacje ogólne

Celem pomocy społecznej jest zaspokajanie niezbędnych potrzeb życiowych osób i rodzin oraz umożliwienie im bytowania w warunkach odpowiadających godności człowieka. Prawo do świadczeń z pomocy społecznej uwarunkowane jest wykazaniem się własną aktywnością w zakresie zaspokajania swych potrzeb życiowych. Pomoc społeczna nie może stanowić stałego źródła utrzymania, zwłaszcza, jeśli chodzi o osoby, które mają wszelkie warunki ku temu, aby podjąć pracę. Zakłada się, że pomoc społeczna powinna w miarę możliwości doprowadzić do życiowego uaktywnienia się osoby korzystającej ze świadczeń, a także jej integracji ze środowiskiem.

Adresatami pomocy społecznej są obywatele Polski i cudzoziemcy posiadający prawo stałego pobytu lub status uchodźcy, zamieszkujący i przebywający na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Osoby i rodziny, które korzystają z pomocy społecznej obowiązani są do współudziału w rozwiązywaniu swych trudnych sytuacji życiowych przy wsparciu ze strony pracownika socjalnego.

Wysoce niepokojące jest także trwałe uzależnienie się od pomocy społecznej i niechęć do podejmowania osobistej odpowiedzialności za los własny i własnej rodziny, prowadzący do wykorzystania pomocy społecznej i instytucji gminnych, jako naturalnego i należnego sposobu świadczeń ze strony społeczeństwa.

Jedynym z głównych celów prowadzonej polityki społecznej powinno być zatem wyrobienie umiejętności społecznych takim zakresie, aby mieszkańcy potrafili samodzielnie rozwiązywać pojawiające się przed nimi problemy i zagrożenia, a instytucje państwowe i samorządowe winny pełnić wobec jednostek, rodzin i organizacji społecznych jedynie rolę pomocniczą.

2. Zasady udzielania świadczeń z pomocy społecznej

Prawo do świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej przysługuje zgodnie z art. 8 ust. 1 pkt. 1,2,3 ustawy o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004r:

- osobie samotnie gospodarującej, której dochód nie przekracza kwoty 477,00 zł miesięcznie
- osobie w rodzinie, której dochód na osobę w rodzinie nie przekracza kwoty 351,00 zł miesięcznie
- rodzinie, której dochód nie przekracza sumy kwot kryterium dochodowego na osobę w rodzinie, przy jednoczesnym wystąpieniu co najmniej jednego z powodów wymienionych w art. 7 pkt. 2-15 ustawy o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004r. lub innych okoliczności uzasadniających udzielenie pomocy społecznej.

Pomoc społeczna polega w szczególności na:

- przyznawaniu i wypłacaniu przewidzianych ustawą świadczeń,
- pracy socjalnej,
- prowadzeniu i rozwoju niezbędnej infrastruktury socjalnej,
- analizie i ocenie zjawisk rodzących zapotrzebowanie na świadczenia pomocy społecznej,
- realizacji zadań wynikających z rozeznania potrzeb socjalnych,
- rozwijaniu nowych form pomocy społecznej w samopomocy w ramach zidentyfikowanych potrzeb.

Świadczenia pomocy społecznej udzielane są na wniosek osoby zainteresowanej lub przedstawiciela bądź innej osoby, za zgodą zainteresowanego, lub na wniosek przedstawiciela ustawowego. Pomoc może być także udzielona z urzędu. Rodzina lub osoba zgłasza się po pomoc do OPS w miejscu zamieszkania. Decyzje o przyznaniu lub odmowie przyznania

pomocy wymagają przeprowadzenia uprzednio wywiadu środowiskowego(rodzinnego) przez pracownika socjalnego.

Pomocy społecznej na zasadach określonych w ustawie udziela się osobom i rodzinom, w szczególności z powodu: ubóstwa, sieroctwa, bezdomności, bezrobocia, niepełnosprawności, długotrwałej lub ciężkiej choroby, przemocy w rodzinie, potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności, bezradności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych i wielodzietnych, braku umiejętności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego, alkoholizmu lub narkomanii, zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej, klęski żywiołowej lub ekologicznej

3. Świadczenia pomocy społecznej

Zgodnie z zapisem art. 36 ustawy o pomocy społecznej, świadczeniami z pomocy społecznej są: świadczenia pieniężne i świadczenia niepieniężne. Do pomocy finansowej zaliczmy: zasiłek stały, zasiłek okresowy, zasiłek celowy i specjalny zasiłek celowy. Natomiast do świadczeń niepieniężnych: pracę socjalną, bilet kredytowy, składki na ubezpieczenie zdrowotne, składki na ubezpieczenie społeczne, pomoc rzeczowa, w tym na ekonomiczne usamodzielnienie się, sprawienie pogrzebu, poradnictwo specjalistyczne, interwencja kryzysowa, schronienie, posiłek, niezbędne ubranie, usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania, w ośrodkach wsparcia oraz rodzinnych domach pomocy, specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania oraz w ośrodkach wsparcia. Ponadto ustawa o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004r. określa szczegółowo zakres zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym oraz zadania własne gminy.

W 2010 roku w ramach realizacji zadań własnych z pomocy społecznej skorzystało 75 rodzin, w tym 175 osoby. W tym z zasiłków okresowych skorzystało 34 rodzin w tym 124 osób na łączną kwotę 44 999zł a zasiłków celowych i pomocy w naturze -27 rodzin w tym 84 osoby na łączną kwotę 16 919 zł. Natomiast pracą socjalną było objęto 62 rodzin w tym 138 osób.

Ośrodek Pomocy Społecznej szczególny nacisk kładzie na realizację wieloletniego rządowego programu, „Pomoc państwa w zakresie dożywiania,, . Dożywianiem w szkołach oraz w placówkach opiekuńczo- wychowawczych objętych było 108 dzieci, z czego 22 dzieci – z całodziennego wyżywienia. Koszt realizacji wieloletniego programu, Pomoc państwa w zakresie dożywiania,, w ramach przyznanej dotacji wyniósł 29 392 zł, natomiast z zadań własnych 19 811 zł.

Świadczenia rzeczowe to nie tylko pomoc w formie dożywiania dzieci w szkołach, to także przyznawane świadczenia w naturze/ żywność lub leki dla tych osób i rodzin, gdzie zachodzi podejrzenie o zmarnowaniu przyznanej pomocy finansowej lub niezgodnie z przeznaczeniem np. na zakup alkoholu. Łącznie z pomocy w naturze skorzystało 6 rodzin w tym 14 osób. OPS podpisał w 2010r. umowy ze sklepami spożywczymi oraz aptekami znajdującymi się na terenie gminy, dla rodziny, którym przyznano pomoc w naturze otrzymują stosowne upoważnienie i wówczas odbierają przyznaną pomoc.

4. Działania dodatkowe prowadzone przez Ośrodek Pomocy Społecznej

- 1) wypłata świadczeń rodzinnych
- 2) wypłata świadczeń z funduszu alimentacyjnego
- 3) wypłata dodatków mieszkaniowych

Podsumowanie części diagnostycznej

Dokonując diagnozy problemów społecznych na terenie gminy Wizna, korzystano z szeregu możliwości, jakie stwarza funkcjonowanie jednostek organizacyjnych samorządu terytorialnego, jednostek pozarządowych oraz instytucji współdziałających w szeroko rozumianym obszarze polityki społecznej. Poza analizą danych pochodzących z własnych źródeł, czyli z Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wiźnie, wykorzystano także dane z Powiatowego Urzędu Pracy, Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie oraz innych instytucji. Dokonano analizy SWOT w oparciu o wybrane kwestie społeczne. Po zebraniu wszystkich danych, przeprowadzeniu analizy, można wskazać najważniejsze problemy, których rozwiązanie powinno stać się przedmiotem działań samorządu lokalnego.

Z przeprowadzonej analizy należy zaprogramować działania, które wynikają z istniejących problemów społecznych. Są nimi:

- 1) zwiększająca się liczba osób w wieku poprodukcyjnym stwarza konieczność zapewnienia w najbliższych latach odpowiednich usług wzmacniających i wspierających tę grupę społeczną,
- 2) istnienie bezrobocia skutecznie uniemożliwia realizację celów osobistych i zawodowych znacznej grupie mieszkańców, pogłębiając obszary ubóstwa,
- 3) słabości w funkcjonowaniu rodziny, to ona powinna zapewnić swoim członkom oparcie i pomoc, może to zrobić tylko silna rodzina, w związku z czym wszelkie problemy opiekuńczo - wychowawcze osłabiające powyższe funkcje powinny być diagnozowane i rozwiązywane. Polepszeniu powinna ulec sytuacja dziecka, w szczególności należy się zająć brakiem miejsc spędzania czasu wolnego.
- 4) dysfunkcje opiekuńczo-wychowawcze w rodzinach wymagających profesjonalnej pomocy w rozwiązywaniu pojawiających się trudności, które rzutują na wszechstronny rozwój dzieci i młodzieży.

Dział VI Analiza SWOT

Gmina stanowi pewien układ uwarunkowań społeczno – gospodarczych. Głównym narzędziem badania i oceny tych uwarunkowań jest analiza SWOT. Jest to metoda, dzięki której w oparciu o diagnozę stanu problemów i zasobów w badanym obszarze, można określić wewnętrzne i zewnętrzne czynniki jego rozwoju. Oparta jest na prostym schemacie klasyfikacyjnym, pozwalającym zdefiniować priorytety i szczegółowe strategie działania na podstawie relacji zachodzących pomiędzy poszczególnymi czynnikami, które dzielimy na:

1. wewnętrzne pozytywne – mocne strony (Strengths),

2. wewnętrzne negatywne – słabe strony (Weaknesses),
3. zewnętrzne pozytywne – szanse (Opportunities),
4. zewnętrzne negatywne – zagrożenia (Threats).

UWARUNKOWANIA WEWNĘTRZNE

Mocne strony

- bogactwo, różnorodność i wysoka jakość zasobów przyrodniczych i krajobrazowych
- rozwinięty system oświaty podstawowej i ponadpodstawowej
- potencjał rolniczy (znaczący udział gruntów o wysokiej przydatności rolniczej)
- możliwość bezpłatnego korzystania z Internetu
- realizacja projektów systemowych
- rozwój infrastruktury w zakresie pomocy społecznej- realizacja nowych zadań

Słabe strony

- wysoki poziom bezrobocia w tym długotrwałego bezrobocia
- niskie kwalifikacje oraz brak wykształcenia osób bezrobotnych
- występowanie patologii społecznych
- starzenie się społeczeństwa
- brak ośrodka interwencji kryzysowej dla ofiar przemocy
- brak dużych zakładów
- przemoc domowa
- odpływ młodzieży do większych miast
- bezradność opiekuńczo-wychowawcza w wielu rodzinach
- brak świetlic środowiskowych i socjoterapeutycznych na terenie gminy
- alkoholizm w wielu rodzinach korzystających z pomocy społecznej
- roszczeniowość wśród osób i rodzin korzystających z pomocy społecznej
- wzrastająca liczba osób z zaburzeniami psychicznymi

UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE

Szanse:

- położenie geograficzne
- bliskość atrakcji turystycznych
- możliwość pozyskania dodatkowych środków z funduszy unijnych

Zagrożenia:

- odległość od dużych aglomeracji
- konkurencja turystyczna Gmin ościennych
- zachwianie tradycyjnego modelu rodziny, wzrost rodzin niepełnych

Dział VII. Misja

„Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenia trudnych sytuacji życiowych, których nie są w stanie pokonać wykorzystując własne środki, możliwości i uprawnienia.”

Na podstawie analizy sytuacji społecznej, wyodrębnienia obszarów problemowych oraz w wyniku prac warsztatowych określono misję Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Wizna w następujący sposób:

Systemowe podejście do rozwiązywania problemów społecznych w celu przeciwdziałania marginalizacji, wykluczeniu i patologiom społecznym oraz poprawy jakości życia mieszkańców gminy.

Dział VIII. Obszary problemowe. Cele strategiczne

Problem I:

Znaczny poziom bezrobocia na terenie gminy Wizna, który pogłębia zagrożenie ubóstwem oraz marginalizacją i wykluczeniem.

Cel strategiczny 1

Wzmocnienie systemu wsparcia osób i ich rodzin dotkniętych bezrobociem i zagrożonych długoterminowym pozostaniem bez pracy.

Cele szczegółowe:

1. Wspieranie bezrobotnego w trakcie poszukiwania zatrudnienia
2. Przeciwdziałanie uzależnieniu świadczeniobiorców od instytucji pomocy społecznej
3. Pobudzenie aktywności bezrobotnych w działaniach służących ich usamodzielnieniu
4. Rozwiązywanie problemu bezrobocia systemowo, czyli z uwzględnieniem pomocy dla bezrobotnego.
5. Budowanie sieci współpracy między instytucjami i organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz rozwiązywania problemów bezrobocia.

Kierunki działania:

1. Stała współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie monitorowania i rozwiązywania zjawiska bezrobocia na terenie gminy:
  - a. organizacja prac interwencyjnych i robót publicznych
  - b. organizacja prac społecznie użytecznych
  - c. promowanie klubów pracy i szkoleń zawodowych
  - d. zdobywanie środków pozabudżetowych w tym z funduszy unijnych na aktywizację osób bezrobotnych zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym.
2. Objęcie pracą socjalną osób długotrwale bezrobotnych, tak by zachęcać je do systematycznego poszukiwania stałej pracy. W szczególności należy dążyć do udzielenia

osobom bezrobotnym wszechstronnej pomocy w zakresie: poradnictwa i wsparcia oraz zapoznania z aktywnymi technikami poszukiwania pracy.

3. Praca socjalna na bazie kontraktów socjalnych
4. Praca socjalna z indywidualny, przypadkiem, rodziną oraz grupą
5. Objęcie pomocą materialną rodzin dotkniętych problemem bezrobocia
6. Współudział w programach realizowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego przez instytucje rynku pracy np. WUP

Wskaźniki: liczba osób podejmujących pracę, liczba osób objętych pracą socjalną, uczestników szkoleń, liczba udzielonych, ilość projektów, ilość porad udzielonych przez doradcę itp.

Czas realizacji: 2011-2020

Źródła finansowania: Budżet Gminy, Budżet Państwa, Fundusze i inicjatywy UE

Realizatorzy: Powiatowy Urząd Pracy, Urząd Gminy, Ośrodek Pomocy Społecznej w Wiźnie.

Problem II:

Dysfunkcje opiekuńczo- wychowawcze oraz bezradność w prowadzeniu gospodarstwa domowego w rodzinach wymagających profesjonalnej pomocy w rozwiązywaniu pojawiających się trudności

Cele strategiczny 2

Budowa zintegrowanego systemu pomocy rodzinie dysfunkcyjnej

Cele szczegółowe

1. Pozostanie dziecka w rodzinie biologicznej:
  - pomoc rodzinom niewydolnym wychowawczo w przezwyciężeniu problemów opiekuńczo- wychowawczych poprzez odtworzenie, wzmocnienie funkcji rodziny oraz ról rodzinnych
  - zapewnienie dzieciom i młodzieży odpowiednich warunków do życia i rozwoju zgodnie z ich potrzebami i przysługującymi im prawami
  - pomoc młodzieży w życiowym usamodzielnieniu poprzez nabycia umiejętności społecznych umożliwiających prawidłową adaptację społeczną oraz integrację ze środowiskiem
  - przeciwdziałanie szerzeniu się podstaw destrukcyjnych, agresywnych społecznych w środowisku dzieci i młodzieży
2. Zapewnienie opieki i wychowania dzieciom pozbawionym częściowo lub całkowicie opieki rodziców z zachowaniem priorytetu prorodzinnych form opieki zastępczej:
  - zagwarantowanie dzieciom i młodzieży właściwych warunków opiekuńczo- wychowawczych poprzez umieszczenie w placówkach opieki najbardziej zbliżonych do środowiska rodzinnego lub w formach instytucjonalnych odpowiednio do diagnozy dziecka, na czas kryzysu rodziny naturalnej

3. Aktywne rozwiązanie problemów opiekuńczo-wychowawczych
  - objęcie opieką psychologiczną i pedagogiczną członków rodziny
  - długofalowa praca socjalna na bazie kontraktu socjalnego

Kierunki działania :

1. Systematyczna praca socjalna z rodzinami z problemem opiekuńczo- wychowawczym polegająca na :
  - diagnozie deficytów w zakresie pełnienia ról rodzicielskich, wydolności opiekuńczo wychowawczej , zaniedbań względem dzieci
  - diagnozie – ocenie sytuacji dziecka w rodzinie, środowisku szkolnym, rówieśniczym
  - opracowaniu i realizacji projektów socjalnych i programów dot. wspierania rodziny w kryzysie ze szczególnym naciskiem na rodziny niewydolne wychowawczo
2. Pomoc materialna dla rodzin pozostających w trudnej sytuacji finansowej realizowana przez Ośrodek Pomocy Społecznej:
  - z systemu pomocy społecznej
  - z systemu świadczeń rodzinnych i funduszu alimentacyjnego
  - z systemu dodatków mieszkaniowych
3. Systematyczna współpraca z wymiarem sprawiedliwości właściwym ze względu na położenie gminy , w szczególności:
  - sądem rodzinnym
  - kuratorami sądowymi dla dzieci i młodzieży
4. Współpraca z organizacjami pozarządowymi promującymi rodzinne formy opieki zastępczej
5. Systematyczne współdziałanie OPS z placówkami oświatowymi w celu bieżącej analizy sytuacji dzieci i młodzieży uczęszczającej się, a w szczególności przeciwdziałanie pojawiającym się patologiom.
7. Wspieranie działań mających na celu utworzenie na terenie gminy świetlic środowiskowych i socjoterapeutycznych oraz ognisk przedszkolnych.

Wskaźniki: liczba osób, uczestników szkoleń – 40 osób

- liczba udzielonych porad przez doradcę – 10 porad
- kwota i liczba wypłat zasiłków – 5 000,00
- liczba utworzonych świetlic - 1

Czas realizacji: 2011-2020

Zróżdła finansowania: Budżet Gminy ,Budżet Państwa Fundusze i inicjatywy UE

Realizatorzy: Powiatowy Urząd Pracy ,Urząd Gminy, Ośrodek Pomocy Społecznej w Wiźnie

Problem III:

Nasilający się problem przemocy rodzinnej oraz rozpadu rodziny.

Cel strategiczny 3

Utworzenie systemu pomocy rodzinie w kryzysie i przeciwdziałania przemocy domowej

Cele szczegółowe :

1. Zapobieganie oraz powstrzymywanie zjawiska przemocy w rodzinie.
2. Zapewnienie bezpieczeństwa ofierze i tworzenie warunków kontroli społecznej w sytuacjach przemocy.
3. Wspieranie osób i rodzin w rozwiązywaniu sytuacji kryzysowych i przemocy.
4. Przeciwdziałanie rozpadowi rodziny w sytuacjach kryzysu i przemocy.
5. Pomoc pedagogiczno- psychologiczna dzieciom i młodzieży z rodzin zagrożonych przemocą

Kierunki działań:

1. Opracowanie i realizacja programów odnoszących się do przeciwdziałania przemocy o zasięgu lokalnym.
2. Organizowanie poradnictwa psychologicznego, pedagogicznego, prawnego o socjalnego.
3. Organizowanie terapii indywidualnej i grupowej oraz terapii rodzinnej, mediacje.
4. Organizowanie grup wsparcia dla osób dorosłych.
5. Pośrednictwo w kontaktach z instytucjami wspierającymi rodziny.
6. Pozyskiwanie mieszkań socjalnych na terenie gminy dla ofiar przemocy.
7. Współpraca służb i organizacji zajmujących się zjawiskiem przemocy domowej – utworzenie zespołu interdyscyplinarnego do celu strategicznym nr 2

Wskaźniki: liczba osób objętych opieką – 25 osób

Czas realizacji: 2011-2020

Źródła finansowania: Budżet Gminy ,Budżet Państwa Fundusze i inicjatywy UE

Realizatorzy: Powiatowy Urząd Pracy ,Urząd Gminy, Ośrodek Pomocy Społecznej w Wiźnie

Problem IV:

Sytuacja osób niepełnosprawnych i chorych psychicznie na terenie gminy wymaga działań z zakresu rehabilitacja leczniczej, zawodowej oraz reintegracji społecznej.

Cel strategiczny 4

Zintegrowany system pomocy i wsparcia środowiskowego na rzecz osób niepełnosprawnych i chorych psychicznie oraz członków ich rodzin

Cele szczegółowe :

1. Zapobieganie skutkom niepełnosprawności poprzez zapewnienie osobom uprawnionym łatwego dostępu do usług specjalistycznych i rehabilitacyjnych.
2. Podejmowanie działań zmierzających do ograniczenia skutków niepełnosprawności poprzez rehabilitację dzieci i młodzieży różnymi rodzajami niepełnosprawności.
3. Wyrabianie zaradności osobistej i pobudzanie do aktywności społecznej osób niepełnosprawnych intelektualnie i fizycznie oraz osób psychicznie chorych.
4. Współpraca z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie i PEFRON-em w celu pozyskania środków finansowych na zakup sprzętu rehabilitacyjnego, turnusów rehabilitacyjnych, gminnych programów osłonowych i osób niepełnosprawnych.
5. Zwiększenie dostępu do informacji o instytucjach i organizacjach zajmujących się pomocą na rzecz osób chorych psychicznie i niepełnosprawnych.

Kierunki działania :

1. Zwiększenie dostępu do poradnictwa specjalistycznego psychologicznego, psychiatrycznego, zawodowego i socjalnego w tym:
  - zapewnienie usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych oraz w razie potrzeb usług specjalistycznych dla osób z zaburzeniami psychicznymi.
2. Rozwój pracy socjalnej na rzecz integracji osób chorych psychicznie niepełnosprawnych.
3. Utworzenie mieszkań chronionych
4. Współpraca z organizacjami pozarządowymi świadczącymi usługi na rzecz osób niepełnosprawnych i chorych psychicznie
5. Programowanie idei wolontariatu i zatrudnienia socjalnego na rzecz osób niepełnosprawnych.

Wskaźniki: liczba osób objętych poradnictwem, liczba mieszkań chronionych,, liczba osób objętych pomocą specjalistyczną

Czas realizacji:2011-2020

Źródła finansowania: Budżet Gminy ,Budżet Państwa Fundusze i inicjatywy UE

Realizatorzy: Powiatowy Urząd Pracy ,Urząd Gminy, Ośrodek Pomocy Społecznej w Wiźnie

Problem V:

Duża liczba osób samotnych, przewlekłe chorych i starszych na terenie gminy.

Cel strategiczny

Zintegrowany system pomocy i wsparcia środowiskowego osobom w wieku podeszłym i sędziwym oraz niesprawnym z racji wieku.

Cele szczegółowe:

1. Stworzenie odpowiednich form opieki osobom wymagającym takiej pomocy.
2. Aktywizowanie osób starszych do udziału w życiu społecznym i kulturalnym gminy
3. Aktywizacja rodzin na rzecz zapewniania opieki swoim najbliższym, wymagającym pomocy w postaci usług opiekuńczych
4. Zmiana stereotypu człowieka starego jako jednostki biernej społecznie.
5. Uważliwienie społeczności lokalnej na potrzeby osób starszych.
6. Rozwijanie usług opiekuńczych w szczególności poprzez podnoszenie kwalifikacji kadr, co ma bezpośredni wpływ na jakość świadczonych usług.

Kierunki działania:

1. Utrzymanie osób starszych i niepełnosprawnych wymagających opieki w ich miejscu zamieszkania i środowisku poprzez:
  - wizyty w środowisku pracowników socjalnych i propagowanie aktywnego i zdrowego trybu życia
  - ułatwianie kontaktów z placówkami służby zdrowia poprzez działania pracowników socjalnych i pielęgniarki środowiskowe
  - podejmowanie działań mających na celu większe zaangażowanie rodziny w sprawowaniu opieki nad osobami wymagającymi tej formy pomocy
  - pośrednictwo w organizowaniu usług opiekuńczych przez rodziny osób wymagających pomocy w tej formie.

Wskaźniki: liczba wolontariuszy – 2 osoby

Liczba osób przeszkolonych – 2 osoby

Czas realizacji: 2011-2020

Źródła finansowania: Budżet Gminy, Budżet Państwa Fundusze i inicjatywy UE

Realizatorzy: Powiatowy Urząd Pracy, Urząd Gminy, Ośrodek Pomocy Społecznej w Wiźnie, PKPS, PCPR

Problem VI:

Powiększająca się liczba rodzin z problemem uzależnień i współuzależnienia

Cel strategiczny 6

Program systemowy pomocy osobom i rodzinom z problemem uzależnień z uwzględnieniem uzależnień dzieci i młodzieży

Cele szczegółowe:

1. Realizacja zadań przewidziane ustawą o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz przeciwdziałaniu narkomanii
  - zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu i narkotyków
2. Wypracowanie modelu wspólnego oddziaływania pracowników socjalnych, kuratorów

i terapeutów na rodziny dotknięte problemem alkoholowym

3. Wypracowanie i doskonalenie form pracy z podopiecznym uzależnionym w celu mobilizacji go do podjęcia leczenia odwykowego
4. Ochrona dzieci przed skutkami alkoholizmu rodziców
5. Wspieranie zatrudnienia socjalnego poprzez organizowanie i finansowanie centrów i klubów integracji społecznej

Kierunki działania:

1. Organizowanie grup wsparcia dla osób uzależnionych oraz ich rodzin
2. Prowadzenie zajęć socjoterapeutycznych i profilaktycznych dla dzieci i młodzieży.
3. Organizowanie szkoleń i konferencji dla pracowników służb społecznych, członków GKRPA, pedagogów.
4. Pomoc w postaci gorącego posiłku w szkole
5. Finansowanie wypoczynku letniego i zimowego

Szczegółowe kierunki w zakresie profilaktyki i łagodzenia skutków uzależnień zawarte są w Gminnym Programie Rozwiązywania Problemów Alkoholowych opracowanym corocznie przez członków GKRPA.

Wskaźniki: liczba szkoleń - 2

liczba osób korzystających z letniego wypoczynku – 15 osób

ilość udzielonych posiłków – 450 posiłków

Czas realizacji: 2011-2020

Źródła finansowania: Budżet Gminy, Budżet Państwa Fundusze i inicjatywy UE

Realizatorzy: Powiatowy Urząd Pracy, Urząd Gminy, Ośrodek Pomocy Społecznej w Wiźnie

Cel strategiczny 7

System kształcenia pracowników służb społecznych oraz kooperacja podejmowanych działań

Cel szczegółowy: stworzenie odpowiednich warunków do podnoszenia kwalifikacji pracowników służb społecznych.

Kierunki działań:

1. Analiza sytuacji i potrzeb służb społecznych w zakresie kształcenia profesjonalnego i podnoszenia kwalifikacji zawodowych i specjalistycznych,
2. Doskonalenie zawodowe pracowników pomocy społecznej ze szczególnym naciskiem na pracę z tzw. „trudnym klientem,,
3. Przeciwdziałanie zjawisku wypalenia zawodowego.
4. Promocja kształcenia ustawicznego i podnoszenia kwalifikacji zawodowych służb społecznych gminy Wizna

5. Powoływanie zespołów interdyscyplinarnych w celu podejmowania wspólnych działań służb, pomocowych, na rzecz przeciwdziałania problemom społecznym ze szczególnym naciskiem na problem uzależnień i przemocy w rodzinie.

Wskaźniki: liczba szkoleń – 10

Porad - 20

Czas realizacji: 2011-2020

Źródła finansowania: Budżet Gminy, Budżet Państwa Fundusze i inicjatywy UE

Realizatorzy: Powiatowy Urząd Pracy, Urząd Gminy, Ośrodek Pomocy Społecznej

Dział IX MONITORING I WDRAŻANIE STRATEGII

Realizacja Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych będzie miała wpływ na wdrożenie w gminie Wizna nowoczesnego modelu polityki społecznej. Strategia kieruje działania władz samorządowych i różnych instytucji, w tym Ośrodka Pomocy Społecznej na pełnienie aktywnej roli w budowaniu nowoczesnego systemu opieki społecznej i nie tylko. Zorientowanie strategii na wybranych grupach społecznych przez pryzmat działań strukturalnych, inwestycyjnych, rozwojowych, jest najlepszą możliwością poprawy sytuacji wielu osób i rodzin, a także zaktywizowania wielu grup podlegających wykluczeniu społecznemu.

Celem Strategii są systemowe działania długofalowe, polegające na inwestycji w kapitał ludzki, poprawę sytuacji materialnej, działania na rzecz poprawy rynku zatrudnienia, systemu edukacji, mające powiązanie ze wzrostem przedsiębiorczości. Strategia jest, zatem instrumentem nowoczesnej polityki społecznej wdrażanej na poziomie lokalnym przez władze samorządowe gminy, aktywizujące organizacje, instytucje i środowiska działające w obszarze pomocy społecznej oraz rozwoju gospodarczego i społecznego.

Kierunki działań poszczególnych systemów zawartych w strategii, pozwalają na dotarcie do najbardziej potrzebujących grup społecznych, zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym. Strategia oparta jest na partnerstwie lokalnym, jako zasadzie rozwiązywania problemów społecznych mieszkańców gminy, co pozwala na rozwój i pogłębianie współpracy pomiędzy instytucjami i samorządem.

Zgodnie z zasadami realizacji opracowanej strategii, wskazane jest monitorowanie potrzeb w zakresie polityki społecznej i uzupełnianie systemu wsparcia o skuteczne formy przeciwdziałania izolacji i marginalizacji osób zagrożonych wykluczeniem lub wykluczonych społecznie, gwarantujące pełną ich integrację ze środowiskiem. Mając na uwadze efektywność podejmowanych inicjatyw należy skoordynować wszelkie działania w ramach jednego programu rozwiązywania problemów społecznych, realizowanego w ramach systemu zintegrowanej współpracy podmiotów, instytucji i organizacji należących do różnych sektorów życia publicznego (organizacje pozarządowe, kościoły, związki wyznaniowe, podmioty gospodarcze); będących partnerami dla osób potrzebujących pomocy.

Strategia jest dokumentem „żywym”; konieczne jest wprowadzanie zmian w jej zapisach. Należy pamiętać jednak, że zmiany te nie powinny dotyczyć zasadniczych kierunków strategii. Najczęściej, ze względu na zmieniające się uwarunkowania zarówno wewnątrz gminy, jak i w jej otoczeniu, modyfikacjom poddajemy zapisy w części operacyjnej strategii. Jednak najlepszą metodą na wprowadzenie zmian w dokumencie strategii jest jej weryfikacja w społecznym procesie zbliżonym do tego, jaki towarzyszył tworzeniu strategii, powtarzanym na koniec roku (z wyjątkiem sytuacji nadzwyczajnych).

Weryfikacja ta w uspołecznionym procesie, z wykorzystaniem ankiet oraz szerokim udziałem mieszkańców służyć będzie ocenie realizacji oraz uaktualnieniu zapisów strategii, zwłaszcza nie zrealizowanej jeszcze jej części. W czasie weryfikacji mogą powstawać zupełnie nowe cele szczegółowe oraz projekty nie przewidziane w dniu dzisiejszym.

Pamiętać też należy o konsekwentnym dążeniu do poprawy jakości życia mieszkańców: celu określonym w wizji oraz w celach strategicznych; te elementy nie powinny być poddawane modyfikacjom. Zespół wdrażający Strategię winien się zbierać przynajmniej raz w roku i ocenić poziom wdrażania poszczególnych celów i kierunków działań. Zespół swoją ocenę powinien przekazać wójtowi i radzie, sugerując przyjęcie proponowanych rozwiązań, np. programów celów, programu rozwiązywania problemów alkoholowych etc.

Promocja Gminnej Strategii Rozwiązywania problemów Społecznych

Cele działania	Czas realizacji	Źródła finansowania	Podmiot koordynujący
Uzyskiwanie akceptacji dla zmian w pomocy społecznej	Praca ciągła	Budżet gminy Budżet państwa Środki U E	OPS
Promowanie Integracji społecznej	Praca ciągła	Budżet gminy Budżet państwa Środki EFS	Urząd Gminy OPS
Organizacja spotkań z przedstawicielami społ. Lokalnej	Praca ciągła	Budżet gminy Środki UE	Urząd Gminy OPS Organizacje społeczne

PRZEWODNICZĄCY RADY

Danuta Trepanowska